

**- ГЕНІЙ З
ЖИТТЯ ДЖАМО
М**

**Велик в буденності-
картина «Шулера»**

Дебошир чи яскрава зірка барокового живопису?

Караваджо був надзвичайною особистістю — художник-дебошир, витончений придворний, дуелянт, картяр, що частенько брав участь у бійках.

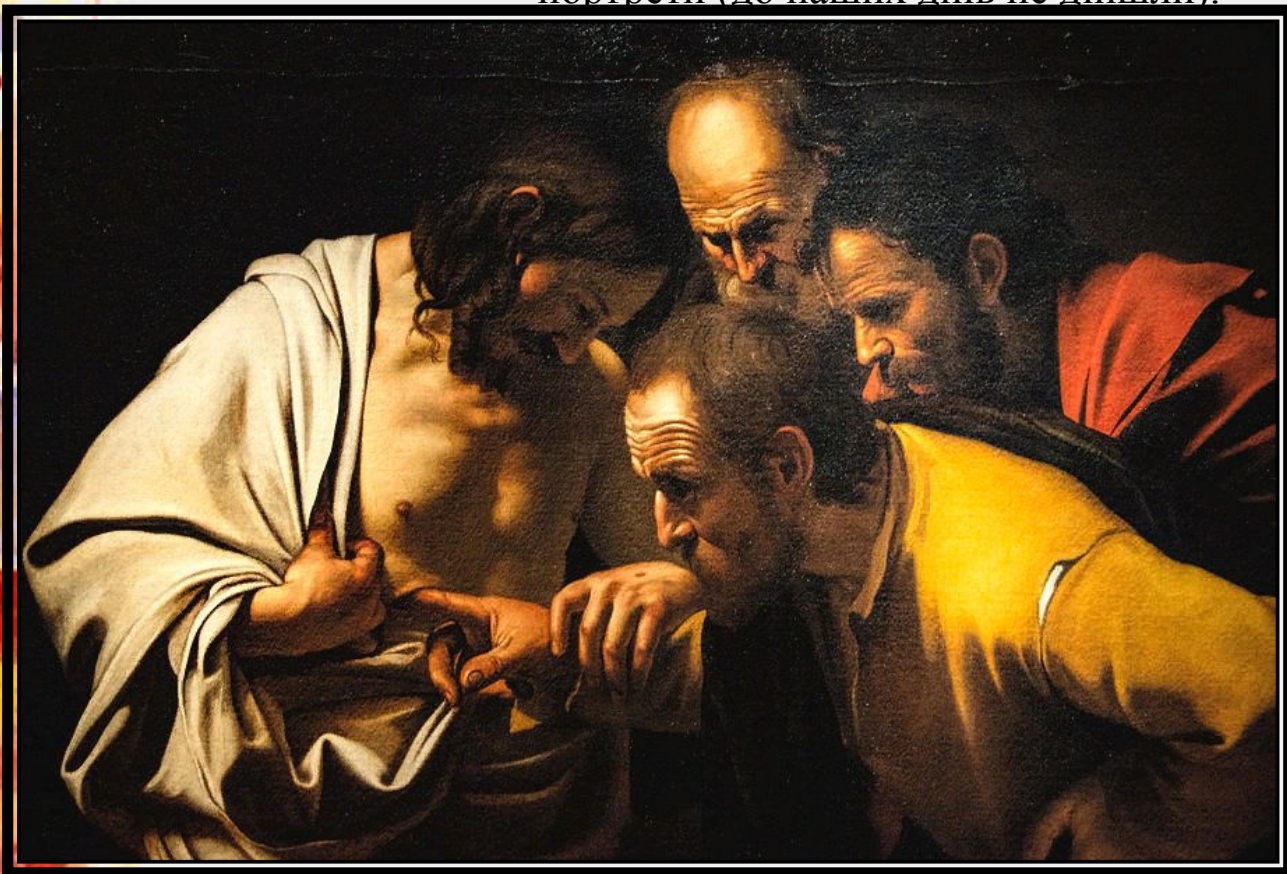
Перший, хто поклав початок барокового живопису, ба більше, реалізму в епоху пізнього Ренесансу, коли в мистецтві панував занепад, а разом із ним — стиль маньєризм з його гротескними зображеннями людських фігур, що були непропорційно видовжені, з переважаними або ж з дисонуючими композиціями, нависаючими та важкими для

Трішки біографії

Власне, повне ім'я – Мікеланджело Мерізі да Караваджо. Його прозвали так через назву містечка в Ломбардії, де він народився. Він – італійський художник, реформатор європейського живопису XVII ст., засновник реалізму в живописі, один з найбільших майстрів бароко. Його творчість мала вплив на: Рубенса, Веласкеса, Рембрандта та ін.

Народився 28 вересня 1573 р. Син архітектора Фермо Мерізі і його другої дружини Лючії Аратори. Навчався в Мілані (1584-1588) у майстерні Петерцано, який вважався учнем Тиціана. Перші роботи художника, написані в Мілані – жанрові сцени і портрети (до наших днів не дійшли).

«Невіра
святого
Хоми»

Запальна вдача Караваджо

Художник мав бурхливий темперамент та запальний характер, легко дратувався в сварах, навіть, пускав у хід ніж. Його все життя супроводжували скандали та ув'язнення, одного разу він, навіть, поранив шпагою людину, яка погано говорила про його картини. У 1591 р. він був змушений тікати з Мілану після сварки за грою в карти, що завершилася вбивством.

Протягом 1591-1606 рр. працює в Римі. Тут він заради заробітку писав квіти й фрукти на картинах інших художників, а потім і самостійно писав своєрідні жанрові сцени і натюрморти. В 1596 р. Караваджо створив перший натюрморт в історії італійського живопису

— «Кошик з фруктами».

«Кошик з
фруктами»

На грані між життям та

смертю

В 1593 р. Караваджо захворів римською лихоманкою, 6 місяців він знаходився в шпиталі на грані життя та смерті. Можливо під враженням від цього пише «Хворий Вакх» (1593) – свій перший автопортрет. Перші багатофігурні картини створені в 1594 р. - «Шулери» і «Ворожка». 29 травня 1606 р. спір на площі для гри в м'яч переріс в бійку, в якій було вбито Рануччо Томассоні. У вбивстві був звинувачений Караваджо. Павло V об'явив художника «поза законом» і за його вбивство давали винагороду. Знову втеча. Далі він живе в Неаполі (1607 и 1609-1610), на островах Мальта й Сицилія (1608-1609).

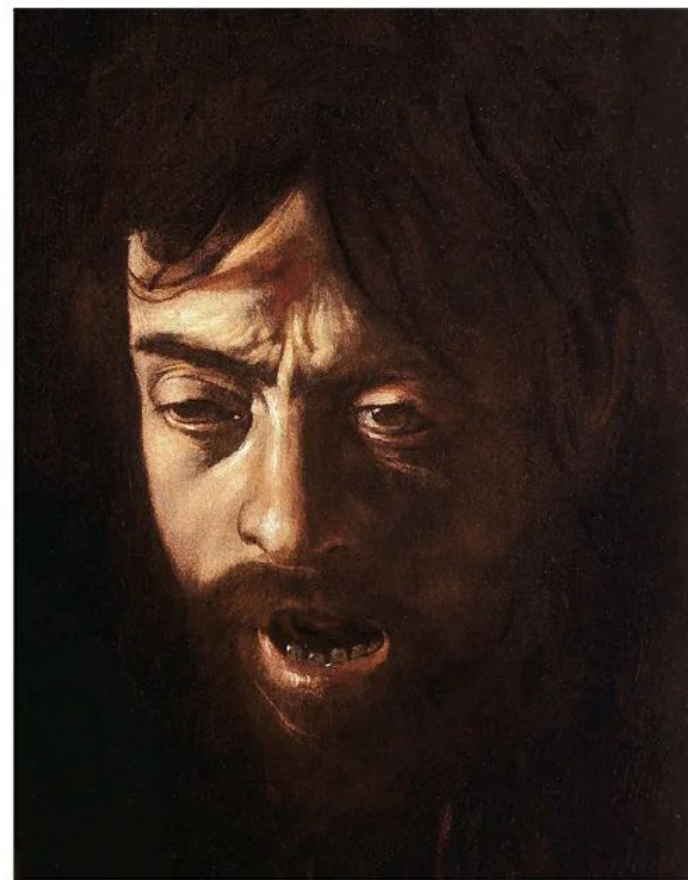
«Хворий
Вакх»

«Ворожска» 1594

Символічна картина

На картині «Давид з головою Голіафа» (1607-1610) в образі Голіафа художник зобразив себе. Таку символічну картину він возив з собою в вигнанні і постійно підправляв.

Кавалер мальтійського ордену

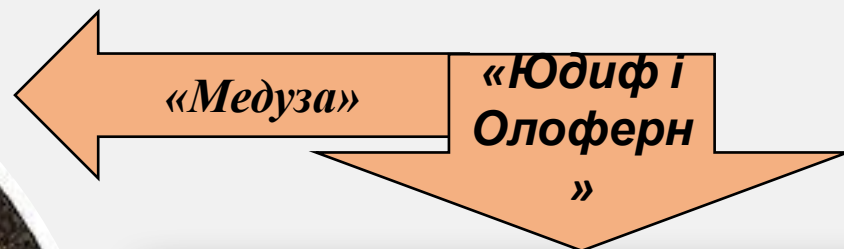
14 червні 1608 р. Караваджо стає кавалером мальтійського ордену без права носіння мальтійського хреста, бо він не був шляхетного походження. Але через черговий інцидент привів Караваджо в Мальтійську армію, він був нагороджений орденом.

Життя та смерть, оповиті таємницями

В липні 1610 кардинал Гонзага почав вести з папою Павлом V переговори про помилування Караваджо. Впізнав про це, художник вирішив перебрався поближче до Риму і чекати офіційного помилування. Він найняв фелюгу и поплив з Неаполю. Що відбулося далі невідомо. Його затримали в фортеці Пало, фелюга відчалала, і він пішов пішки в Порто-Ерколе, де й помер 18 липня.

Специфіка стилю Караваджо

- *Реалізм. Караваджо не боявся потворного і хотів лише одного – правди в мистецтві, такої, якою він її бачив.*
- *Зневага до традицій. Він хотів покласти край зі всіма умовностями, творити заново, с чистого листа. Караваджо – один з перших в історії художників, якого звинувачували в порушенні традиції заради сенсації.*
- *Його зрілому стилю притаманні: потужні контрасти світла і тіні, що сприяють більш яскравій передачі об'ємів; простота жестів; насичений колорит – всі ці прийоми загострюють емоційне напруження, підкреслюють гостроту почуттів.*

«Христос біля колони»

Специфіка стилю Караваджо

- *Постаті на полотні часто зображені в несподіваних ракурсах, на обличчях героїв часто відбиваються сильні пристрасті і переживання. І завжди залишається щось неказане, незрозуміле.*
- *В пізніх творах часто звертався до образу невеликого об'єднання людей, близьких між собою як родичі та душевним теплом ("Поховання Святої Лючії", 1608). Світло в його картинах стає м'яким і рухливим. Посилюється драматизм.*
- *Біблійні сюжети принесли справжню славу Караваджо. Він трактує їх дуже сміливо і зображує їх дуже реалістично. Він прагне показати євангельські події з такою чіткістю, ніби це відбувалося десь поряд, в сусідньому будинку, а його героїв показати як реальних людей. Він не боїться грубості та різкості, наділяє святих рисами простих людей – рибалок, ремісників, солдатів.*

*"Поховання Святої
Лючії"*

Велич в дурденності- картина «Шулера»

*Картина «Шулера»
відіграла
надважливу роль в
долі Караваджо»*

*Здобувши освіту в
Мілані, Караваджо
приїхав до Риму на
початку 1590-х
років. Там його
ранній шедевр
«Шулера» (1594р.)
привернув увагу
впливового
кардинала
Франческо Марії
дель Монте, який не
тільки придбав
саму картину, але і
поселив її автора у
себе в Палаццо
Мадама.*

*Караваджо почав
отримувати великі
замовлення.*

Персонажі на картині

Персонажі «Шулер» грають в «прімеро», попередницю покеру. Зліва юнак в дорогому одязі розглядає свої карти, не помічаючи, що старший шахрай сигналізує своєму молодому спільникові піднятою рукою в рукавичці (кінчики пальців зрізані, щоб краще промацувати мітки на картах). Шахрай справа вичікувально дивиться на жертву обману, простягнувши руку за спину, щоб витягти одну з захованих за поясом карт.

Важливі деталі

У трьох фігур глядач може відразу порахувати п'ять рук і лише одну зауважує останньої - ліву руку старшого шулера. Вона з'являється на столі під рукою його спільника, наче нізвідки і візуально дуже близько до кинджала на поясі юнака. Пальці, видні одному тільки глядачеві, зміщуються до рукоятки зброї. Цей штрих додає напруження всієї композиції і невизначеності результату гри, а також наводить на роздуми про підлість і зраду у відносинах між шахраями.

Драма обману і втрата простодушності

Караваджо розглядав цю сцену не як карикатуру на порок, а як новаторський хід, в якому взаємодія жестів і поглядів передають драму обману і втрати простодушності в найбільш зрозумілому глядачеві вигляді. «Шулера» породила безліч копій і надихнула художників по всій Європі на незліченні картини на подібні теми. Француз Жорж де Латур написав власні варіанти сцени, відомі як «Шулер з бубновим тузом» (бл. 1630, Лувр) і «Шулер з трєфова тузом» (бл. 1630-1634, Художній музей Кімбелла, штат Техас).

«Шулер з бубновим тузом»

Деталі та особливості

Караваджо використовував в цій ранній роботі світло-сірий ґрунт, що відповідає його навчанню в північній традиції італійського живопису. Художник склав композицію з трьох індивідуально задуманих фігур, написаних на полотні без підготовчих малюнків. Наприклад, він спочатку повністю написав ліву руку старшого шулера, зтягнуту в рукавичку, і лише потім поверх неї зобразив молодшого.

Інші новаторські методи, які відрізняють картину з колекції Художнього музею Кімбелла - це маніпуляції, які художник проводив з непросохлою фарбою для підвищення реалістичності текстур поверхні. Коли Караваджо написав шовкову парчу на шахраєві в центрі, він помацав вологу фарбу пальцями. Крім того, чорна вишивка на комірі юнаки зліва створена торцем кисті.

Шедевр, який нам пощастило багити майже нещискодженням

Після дель Монте полотном володіли такі впливові італійці, як кардинал Антоніо Барберіні і сімейство Колона-Шарра. До кінця XIX століття сліди «Шулер» були втрачені приблизно на 90 років, поки в 1987 році картина не виявилася в одній з приватних колекцій в Цюріху. Її купив Художній музей Кімбела, де вона зберігається й донині.

«Шулера» є одним із найбільш добре збережених творів Караваджо. Збереглися навіть ніжно-червоні сердечка на карті у шахрая.

Нам дуже пощастило, що цей дійсно грандіозний шедевр сьогодні ми маємо змогу побачити практично неушкодженим.

«Шулера» по-каразінському